

с(кар)2
А 13

А-кар 2205

Абайханланы
Насу

БАЛ
ЧИБИН

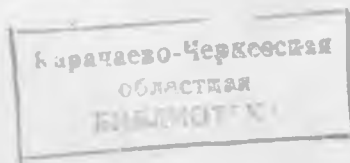
Абай ханланы
Насу

БАЛ
ЧИБИН

Ставрополь китаб басманы
Къарачай-Черкес бёлюмю
Черкесск-1980

кар: 2205

Абайханов Н. О. Пчела. Карачаево-Черкесское отд. Ставроп.
книжн. изд-ва, 1980.

20 с. с иллюстр.

Знание психологии, языка детей, наблюдательность помогли автору предельно короткие стихи сделать интересными. Любовь к родной природе, к её животному миру, честность, доброта, товарищество, уважение к старшим — основное содержание данной книжки.

Она адресована детям дошкольного и младшего школьного возраста.

А $\frac{70801-65}{M 159(03)-80}$ 86-80

Къ арылгъашчыкъ

Къарылгъашчыкъ къанатында
Джазны алыб джетгенди.
Бизни юйню шорбатында
Уячыгъын этгенди.
Хар кюн сайын эртденликде
Тереземде джырлайды.
Нюрюн тѳгюб мийикликден
Кюн да анга къарайды.

С ернек бюртюк

Гитче тѳртгюл таякъчыкъ,
Къара дуппур аякъчыкъ.
Юйчюгюнде джатады,
Сабий къолда — хатады.
Чартлаб чыгъар юйчюкден,
Башчыгъы уа кюкюртден.
— Дуу! — деб отчукъ тууады,
Къызыл тилин созады,
Юйде хапчюк джанады,
Элге къуугъун салады.
Аман иши сернекни—
Бек къыйнайды джюрекни.
Аны ючюн — тиймейик,
Тургъан джерин билмейик.

Гурт тауукъ

Талай кюнню ана тауукъ
Гурт джатаргъа гаккы табды.
Аслам гаккы, — уллу зауукъ, —
Алтын тауукъ гурт джатды.

Тюгю тюшдю, кеси азды,
Кюн ызы бла кюн да озду.
Гурт чыгъарыб, къууанч этди, —
Бачха таба алыб кетди.

Аямайын тауукъ кючюн,
Джуджеклеге хазна къазад.
Ол чвчхуйду джерни юсюн, —
Тырнакълагъа тамам базад.

Юйдегисин ёсдюреди,
Ана джылыу тауукъ тюкде.
Джукълатыргъа чёкдюреди
Балаларын къанат тюбде.

Къозучукъча джукълайды

Дугъум кёзле сабийчикде,
Къалай ариу джылтырай...
Аякъчыкъла гитчечикде
Тайчыкълача тыпырдай.

Хар кечени кюннге буруб,
Тангнга дери ойнайды.
Кюнню аллын сакълаб туруб,
Къозучукъча джукълайды...

КЪЫШ

Кюн къысхада
Ашыкъмай,
Къыш джолоучу
Келеди.
Кёзню джумуб
Ачхынчы,
Мамукъ тешек
Этеди.

Узаймайын
Балийчик,
Акъ тешекге
Батады.
Джазгъа дери
Акъ тешек
Терек тубде
Джатады.

Тейри къылыч

Тейри къылыч, кёпюрсе,
Адам минмей, аяулу...
Юсюндеги кийимле
Джети тюрю бояулу.

Дарий джибек оюну
Кёкде эниш кёргенсе.
Хар не тюрю бояуну
Табигъатха бергенсе.

Б атыргъа

Урушда ёлген батыргъа
Гитче сабийле бардыла,
Гокка хансланы къабыргъа
Сый, махтау бере, салдыла.

Ч екчи

Джулдуз сюрюу, кирпич къакъмай,
Джерни, кёкню алай сакълайд.
Кече узуну тынчлыкъ табмай,
Ай, чекчича, сакъ-сакъ атлайд.

Ай аламны сакълагъанча,
Чекчи чекни алай сакълайд.
Тенгиз джелсиз джукълагъанча,
Ата Джуртум рахат джукълайд.

Р ахатлыкъ

Башыбызда мийик кёк
Къалай ариу тазады!
Кёксюл кёкде кёгюрчюн
«Рахатлыкъ!» — деб джазады.

А начыгъым

Мени суйген аначыгъым!
Къойма кесими джангыз.
Къалай турсун балачыгъынг,
Сен къайтхынчы, анасыз?!

Т об

Не кюрешсенг,
Бир орунда
Тохтамайды,
Джерге тийиб,
Чынгагъандан
Чырт тоймайды.

Бир-бирде уа
Сабий къолдан
Ычхынады.
Юй башына
Миниб, анда
Тынчаяды.

А жангур бла джашчыкъ

Джылы джангур джайгъы кюн
Джылтырайды, тамады.
Аны бла ойнар ючюн,
Хут эшикде чабады.

Джалан аякъ. — дибидик. —
Кёлчюклени санайды.
Бурма чачын джибитиб,
Джылы джангур джалайды.

Ч**ычханчыкъ**

Бир къарангы тешикчикде
 Бир чычханчыкъ джашагъанды.
 Юйге кириб, табхалада
 Гырджынланы ашагъанды.

Лагъым излеб, сабийчикле
 Анга къабхан къургъандыла.
 Узаймайын хатачыны
 Гырджынлада тутхандыла.

Б**атырла**

Ата Джуртну хар батыры:
 Кими кёкде,
 Кими джерде,
 Кими сууда,
 Душманлагъа къаршчы тургъанды.
 Кёкдегиси —
 Кёкде ургъанды,
 Джердегиси —
 Джерде ургъанды,
 Суудагъысы —
 Сууда ургъанды,
 Душманланы
 Хар бирисин
 Ата Джуртдан
 Узакъ
 Кери къуугъанды.

Балийчик

Ал айында
Балийчик
Акъ кърмашча
Чакъгъанды.
Арт айында
Балийчик
Көгетлерин
Такъгъанды.

Терекчикни
Юсюнде
Къыппа-къызыл
Балийле.
Алагъа къараб
Ёсдюрген,
Сау болсунла
Сабийле!..

Ит

Сакъды кечеде, кюнде,
Тону барды юсюнде,
Ай бла кёкню тубюнде,
Джашайд печсиз юйюнде.
Хазна кирпич къакъмайды,
Хатасызны къабмайды.
Стауатны сакълайды,
Гудучуну къаблайды,
Хатачыны талайды, —
Итни борчу алайды.

къ ач

Джашил джайда балийчик
Кёкча кёксюл чагъады...
Къачхы айда джасаныб,
Алтын сыргъа тагъады.

к амсык джюджекчик

Сейирчикди, акъчыкъды,
Ол бир къубулчакъчыкъды.
Бюртюк кирик, гитчечикди,
Аты аны джюджекчикди.

Юретгенни унамай,
Анасына къарамай,
Бачхагъа баш атханды,
Терен хансха батханды...

Кёкге булут чабханды,
Элни башын джабханды.
Уллу джангур джаугъанды,
Джюджек тюзде къалгъанды.

Дыгаласды анасы, —
Табылмайды баласы.
Тёрт джанына чабады,
Кючден аны табады:

Къаты ура джюрекчиги,
Джылай тура джюджекчиги...

Балачыгъын кёргенлей,
Къысды ана къойнуна:
«Былай этме экинчи», —
Деб борч салды бойнуна.

Гылычукъ

Шатык кырдыкны отлаб,
Къарынчыгъы тойгъанлай,
Кёк гылычукъ дыбырглаб
Айланады чабханлай.

Тутарем деб къууады
Къачхан джелни ызындан.
Джелни озуб барады
Чыкъгъан тылпыу бурнундан.

Ийнечик

Джангыз кёзчюк,
Тюппе-тюзчюк,
Кёб джумушну
Этеди.

Халы юзюлюб,
Кеси къалса,
Джерге тюшюб
Кетеди.

Излеб табыб,
Халы салыб,
Мен къолума
Алама.

Гинджичикге
Кийим тигиб,
Къууанч аллы
Болама.

Бал чибин

Алтын бетли
Бал чибин,
Татлы балын
Джыяды.
Сабийлеге
Дарман этиб,
Аурууларын
Тыяды.

Аны ючюн
Сюелле
Татлы балны
Сабийле:
— Джашасынла, —
Дейдиле, —
Балны джыйгъан
Чибинле!

Булут

Мийик кёкде боз булут
Кюкюрейди, «джылайды».
Андан этиб ашкы умут,
Гокка хансчыкъ джырлайды:

— «Джыла, джыла, боз булут,
Биз бек сусаб болгъанбыз.
Джангур джаумай кёб туруб,
Баш къусалмай къалгъанбыз.

Исси кюнде джыласанг,
Бизни къытлыкъ ташлайды.
Гокка хансны сыласанг,
Джангы джашау башлайды.

Ол заманда анабыз
Сеннге разы болады.
Булут бла арабыз
Мамырлыкъдан толады».

Лизачыкъ

Киштикчикни кёргенлей,
Лиза, къоркъуб, джылайды.
— Нек джылайса, Лизачыкъ?
— Бу киштикчик тырнайды!

Къ ар

Къалай сейирд
Эртденликде
Къар джаугъаны
Бизни элге!

Хар бир сабий
Чана алыр,
Къууанч эте,
Тикге барыр.

Джырлай- джырлай,
Анда учар,
Чыммакъ къарны
Чана чачар.

Мамукъ кибики,
Джумушакъды,
Джангы къарчыкъ
Къалай акъды!..

К ёгет бачха

Джашна, кёгер
Джаздан къачха,
Кёгет бачха.
Джер юсюне
Кёк кюйюзню
Джайгъан кибики.
Хар кюн сайын
Хурмет тёкген
Кёгет бачха
Мелхум битим
Берир ючюн
Алтын къачха.

еу адам

Биз тынгылайбыз эс ийиб,
Деу Ленинни юсюнден.
Туугъанд бизге эркинлик
Ол адамны кючюнден.

ЫЗЫЧЫКЪ

Чегетдеди анасы, —
Юйге киргенд баласы.
Саны джашил, омакъчыкъ,
Хар ким суйген къонакъчыкъ.
Джангы джылгъа келгенди:
«Той этигиз», — дегенди.
Сабийчикле, сый бериб,
Къулашчыкъларын кериб,
Тогъай болуб, тегерек
Бурулалла, джырлайла.
Джангы джыл бла алгъышлаб,
Нызычыкъны сыйлайла.
Нызычыкъ да алагъа
Тилейд насыб, саулукъ да.
Сабийле да очукъгъа:
«Билиб къал, биз саулукъда
Сен болмазса бир джукъдан
Емюрюнгде керекли», —
Деб топракъ, суу къуюб,
«Бегителле» терекни...
Алай бла, нызычыкъ,
Джим-джылтырай юсчюю,
Болуб къалды бёлмеде
Къызчыкъланы бирчиги...

Г угурук

Юй аллында, кюн турушда,
Мотоцикл сиреледи,
Миналсам деб гугурук
Бек къадалыб кюрешеди.

Къанат къагъыб, силкиниб,
«Темир тонун» кийгенди.
Джюрютюрге, ийилиб,
Джер-джерине тийгенди.

Темир атны юсюнде,
Ачыуларыб, тюкюрюб,
Айтханд дейле: «Ичинде
Джаны джокъду джюрюрюк...»

А втобусда

Автобуса минеди
Хар бир адам ашыгъа,
Къарт да, джаш да киреди,
Анда орун алыргъа.
Шамилчик да киргенди,
Олтургъанды орнуна.
Бир къызчыкъ да киргенди,
Сабийчик бла къойнунда.
Аны эслеб, Шамилчик,
Туруб орнун бергенди:
—Джыламасын сабийчик,
Олтуругъуз, — дегенди.
Олтурады «аммачыкъ»,
Джабыучугъун ачады,
Аны ичинде гинджичик,
Керпеслениб джатады.

КЪ ОЯНЧЫКЪ

Джылы тончукъ кийими,
Сабий суйген суююю.
Ол кишиге тиймейди,
Махтаныргъа суймейди.

Узункъулакъ, къоркъакъчыкъ,
Чубуркъуйрукъ къоянчыкъ.
Терек къабукъ ашайды,
Сескеклениб джашайды.

АМИНАТЧЫКЪ

Аминатчыкъ, джаратмайын,
Чурукъларын атханды.
Анасыны чурукъларын
Шифоньерде табханды.

Ол аланы солун онгнга,
Онгун солгъа кийгенди:
—Кёз тиймесин, къалай ариу
Джарашалла, — дегенди.

Юй ичинде джюрюй-джюрюй,
Аякълары талгъанды.
Андан сора, оюм этиб,
Башына акъыл алгъанды.

Тешиб алыб, ариу сюртюб,
Элтиб орнуна салгъанды.
Кеси кийген чурукъларын
Эрлай къойнуна алгъанды.

Л ейлачыкъ

Джумуш этиб Лейлачыкъ
Хайт деб юге болушад.
Ойнарыгъы келсе уа —
Анасы бла сорушад.

Д жашчыкъла

Тоб ойнайла эки джашчыкъ,
Суу ызында, къумну юсюнде.
Төгюледи сейир джарыкъ
Башларындан джазгъы кюнде.

Суу толкъунла, бирем-башха
Тау ёзенде шуулдашыб,
Секирелле ташдан-ташха,
Эгечлеча, къучакълашыб.

Тюшюб кетди суу толкъуннга,
Чынгай барыб, резин тобчукъ,
Джеталмады чыртда анга,
Узалса да, сабий къолчукъ.

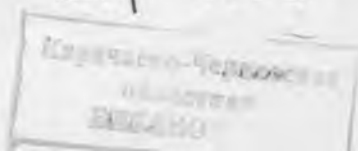
Кёк толкъунла элтедиле
Джел тобчукъну сыртларында.
Къайнай-къайнай кетедиле
Тау ёзенни тарларында.

Мыдах болуб, ышармайын,
Тобну ызындан къарайдыла,
Джюзе билмей, суу джагъада
Эки джашчыкъ джылайдыла...

* * *

Алай болуб турмаз ючюн,
Юренигиз сиз джюзерге.
Ийлегиз сиз саныгъызны
Хар неге да тёзерге.

кар. 2205

КЪ

ОЛАН КИШТИК

Ким биледи, нек сюеди
Къолан киштик, ачыуланса,
«Мур! Мур!» этиб
Мурулдаргъа?

Ким биледи, нек сюеди
Кюн турушда ол сойланыб
«Хур! Хур!» этиб
Хурулдаргъа?

Ким биледи, нек сюеди
Къолан киштик ашдан сора
Къолун, бетин
Джууаргъа?

Ким биледи, нек сюеди
Чыбчыкъланы, арбазлагъа
Къондурмайын,
Къууаргъа?..

Ол кюнлени бир кюнюнде,
Кюн турушда къаты джукълаб,
Бек хурулдаб,
Тюш кёреди.

Шорбат чыпчыкъ татлы тюшде,
Мыйыгъына, учуб келиб,
Къонган кибики
Кёрюнеди.

— Энди тутдум, къолгъа тюшдю,
Бир ашайым, — деб, къууана,
Уянады
Къолан киштик...

Уянса уа — татлы тюшю,
Джокъ кёреем, — табсанг
къойма,—

Ол киштикге
Чыпчыкъ тишлик.

Б ёрю

Тауда, тюзде джашайд бёрю,
Джокъду чыртда юю, тёрю.
Аманлыкъды аны иши, —
Кёрюб болмайд чыртда киши.

Т аныймысыз бу джашны

Балчыкыгъа батад джыгъылса, —
Атлагъаны — оюмсуз.
Бир кюнюн да ашырмайд,
Камсыклыкъсыз, оюнсуз.
Къалай кемсиз джылайды, —
Ким ангылайд сёзлерин?
Макъам салмай «джырлайды», —
Хаман ууады кёзлерин,
Бети, къолу кир болуб,
Юсю букъудан толуб.
Кийимлери — сагал-сагал,
Сёлешгени — осал-осал.
Таниймысыз сиз бу джашны?
Къара къашлы кирбашны?
Сёлешгени бек хыны, —
Тили тешер суу ташны.

Т урнала

Бек сюеме мен аланы, —
Кёкде баргъан турналаны,
Меннге къакъгъан къанатларын,
Джырлай баргъан шош
халларын.

БАШЛАРЫ

Къарылгъашчыкъ	3	Ийнечик	11
Сернек бюртюк	3	Бал чибин	12
Гурт тауукъ	4	Булут	12
Къозучукъча джукълайды	4	Лизачыкъ	12
Къыш	5	Къар	13
Тейри кылыч	5	Кёгет бачха	13
Батырла	6	Деу адам	14
Чекчи	6	Нызычыкъ	14
Рахатлыкъ	6	Гугурук	15
Аначыгъым	6	Автобуста	15
Тоб	7	Къоянчыкъ	16
Джангур бла джашчыкъ .	7	Аминатчыкъ	16
Чычханчыкъ	8	Лейлачыкъ	17
Батырла	8	Джашчыкъла	17
Балийчик	9	Къолан киштик	18
Ит	9	Бёрю	19
Къач	10	Таныймысыз бу джашны .	19
Камсык джюджекчик . .	10	Турнала	19
Гылымчукъ	11		

ИБ № 969

Абайханов Насу Османович

СТИХИ
Стихи для детей дошкольного
и младшего школьного возраста

На карачаевском языке

Редактор А. И. Кубанов. Художник Ю. Б. Карасов.
Художественный редактор М. П. Вертник.
Технический редактор Г. М. Хомякова.
Корректор К. А.-К. Салпагарова.

Подписано в печать 15. 08. 80. Формат 84x108¹/₁₆. Бумага офсетная № 1. Гарнитура школьная. Печать офсетная. Усл. п. л. 2,1. Уч-изд. л. 1,3 Тираж 1000 экз. Заказ 3110. Цена 10 коп. Карачаево-Черкесское отделение Ставропольского книжного издательства. 357100, Черкесск, пл. Кирова, 23, Дом печати Карачаево-Черкесская укрупненная типография, 357100, Черкесск, Первомайская, 47.